საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია

ქართული ენციკლოპედიის ი. აბაშიძის სახელობის მთავარი სამეცნიერო რედაქცია

დავითის ლავრა

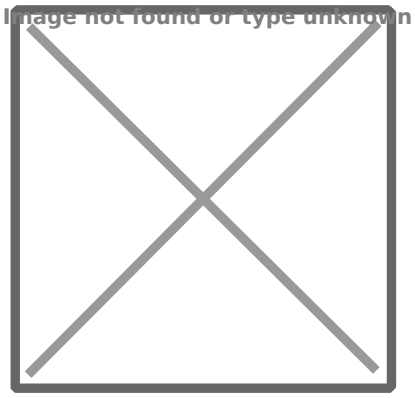

დავითის ლავრა VI–XVIII სს.

დავითის ლავრა, ქართული ხუროთმოძღვრების ძეგლი, მონასტერი დავითგარეჯის სამონასტრო კომპლექსში. დააარსა დავით გარეჯელმა VI ს. 20-იან წლებში.

თავდაპირველად დავითი თავის მოწაფე ლუკიანესთან ერთად უდაბნოს უკაცრიელი მთების ერთი ნაპრალის პატარა ბუნებრივ გამოქვაბულში დასახლდა. მალე მის ირგვლივ თავი მოიყარა მრავალმა ბერმა; დაიწყო ახ. ქვაბსადგომებისა და სხვადასხვა დანიშნულების სათავსების კლდეში კვეთა. ასე დაედო საფუძველი იმ მონასტერს, რ-იც შემდეგ ცნობილი გახდა დ. ლ-ის სახელწოდებით და რ-მაც საფუძველი ჩაუყარა უდაბნოს მრავალმთის მონასტრების – დავითგარეჯის სამონასტრო კომპლექსის – მშენებლობას (VI–XVIII სს.).

VI ს-შივე რუსთავის ერისთავის, ბუბაქარის, დახმარებით კლდეში გამოკვეთეს ფერისცვალების ეკლესია, რ-იც შემდეგ დავითისა და ლუკიანეს განსასვენებელი გახდა. VII–VIII სს-ში დ. ლ-ის შესახებ არაფერია ცნობილი. 837–848 აქ მოღვაწეობდა ილარიონ ქართველი, რ-მაც საფუძველი ჩაუყარა ილარიონ ქართველის ფილიალის სახელით ცნობილ „სააზროვნო" (თეოლ.-ფილოს.) სკოლას. მისივე თაოსნობით შეიქმნა კლდეში ნაკვეთი ეკლესია-სატრაპეზოების ორიგინ. ხუროთმოძღვრული ტიპი, რ-იც კანონიკურად იქცა გარეჯის მონასტერთათვის და ხასიათდება „გარდამავალი ხანის" ხუროთმოძღვრების ნიშნებით. ასეთებია ილარიონის მიერ გაფართოებული ფერისცვალების ეკლესია და იოანე ღვთისმეტყველის XII ს. ეკლესია-სატრაპეზოები, რ-თა ერთი ნაწილი 1652 მოუხატავთ

დავით გარეჯელის ცხოვრების ამსახველი სიუჟეტებით: „ლუკიანე წველის ირმებს", „გველეშაპის დაწვა" (მხატვრობა აღარ არსებობს).

XVII–XVIII სს-ით თარიღდება ლავრის რამდენიმე ეკლესია, საჟამნო, სენაკი და სხვადასხვა დანიშნულების ნაგებობანი, მ. შ. აღსანიშნავია XVII ს-ში კახთა მეფე ალექსანდრე II-ის მიერ აგებული გეგმით მრგვალი 2 კოშკი, რ-თაგან ზედა, უფრო დიდი, ორსართულიანია; მეორე სართულზე, ბუხრიან ოთახში, მოხატულობის ნაშთია შემორჩენილი. მაღალი, ქვით ნაგები გალავნის მიმდებარე კლდოვან დამრეც ფერდობზე გამოკვეთილია წვიმის წყლის შესაკრები რთული სისტემა (არხები, წყალსატევები). არსებობს „დავითის ცრემლის" სახელით ცნობილი წყაროც.

XVIII ს-ში, მას შემდეგ, რაც დავითგარეჯის წინამძღვრად ონოფრე მაჭუტაძე განაწესეს, დ. ლ-ში ბევრად გაუმჯობესდა სამონასტრო საქმიანობა. მან თავისი 40-წლიანი მოღვაწეობით მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა ლავრისა და საერთოდ გარეჯის ცალკეული სამონასტრო კომპლექსების განაშენიანებაში: ლავრას გალავანი შემოავლო ლეკთა თარეშისაგან თავდასაცავად; მასვე აუგია მონასტერში შესასვლელი – თაღებით გახსნილი ნაგებობა – სამრეკლო. იქვე, კლდის თავზე, აღმართულია სათვალთვალო კოშკი. დ. ლ. XVIII ს. მიწურულამდე მოქმედი მონასტერი იყო. XIX ს. შემდეგ კი მხოლოდ პილიგრიმთა მოსალოცადგილად იქცა.

დ. ლ. დღეს ისევ მოქმედია.

ლიტ.: Ч у б и н а ш в и л и Г. Н., Пещерные монастыри Давид Гареджи, Тб., 1948.

გ. აბრამიშვილი